

4H-ORGANISATIONENS HISTORIA

- i sammandrag

Starten i USA

4H-rörelsen räknar 1902 som sitt födelseår. Då hölls de första klubbmötena i USA. Redan tidigare hade 4H-liknande verksamhet förekommit, men från 1902 fanns det klubbar med föreningsmässig verksamhet. En klubb från Springfield i staten Ohio var troligen den första klubben som arbetade som en förening. Snart nådde klubbverksamheten ut över hela USA. Ryktet om 4H spred sig snabbt till andra länder.

Anledningen till starten var att man i slutet av förra seklet fann att landsbygdens skolor visserligen lärde ut mycket, men inte om förutsättningen att leva ett rikt liv ute på farmarna. Det behövdes utbildning för de unga i jordbruket, i praktiskt arbete och i skapande av hemkultur.

De första åren bestod 4H-verksamheten mest av tävlingar och naturstudier. Många av tävlingarna var av typen odlingstävlingar. I början byggdes rörelsen ut genom skolorna med skolinspektörer och lärare som de främsta ledarna. Först var det bara pojkar med i klubbarna men det dröjde inte länge förrän flickorna också fick komma med. Pojkarna odlade majs och grönsaker och födde upp djur. Flickorna lärde sig att laga mat och ta hand om hemmet.

Det är lite oklart när klubbverksamheten fick namnet 4H. De första åren hade klubbarna i regel namn bara efter platsen. 1909 vet man att 4H användes. Symbolen var en treklöver med ett H i varje blad för orden Huvud, Hjärta och Hand. Fyrklövern användes också och år 1911 vet man att rörelsen kallades 4H. Fyrklövern – lyckoklövern – hade blivit symbolen för vad som skulle bli världens största lantungsörelse.

4H-symbolen i form av en fyrklöver med ett H på varje blad utformades alltså i USA omkring år 1911. De fyra H:na är begynnelsebokstäver i orden Head (Huvud), Heart (Hjärta), Hand (Hand) och Health (Hälsa). Symboler för kunskap, medkänsla, färdighet och ett sunt levnadssätt.

- H för Huvud vill framhålla värdet av att samla på goda kunskaper för hela livet.
- Hjärtats H är ett uttryck för medkänsla med andra människor och allt levande, dvs. för strävan att bli goda medmänniskor.
- Handens H talar om färdighet. Även om man inte har ett arbete där man är beroende av sin skicklighet i praktiskt arbete, kan det vara till stor glädje om man som hobby kan skapa något med sina egna händer.
- Hälsans H vill framhålla vikten av att särskilt ungdomen är rädd om sin hälsa. Det är viktigt att man känner till riskerna med gifter – inte bara med de som sprids i naturen utan också med tobak, alkohol, narkotika m.m.

Det motto 4H-organisationen arbetar efter är: ”LÄRA GENOM ATT GÖRA”. 4H-verksamheten är uppbyggd kring praktisk inlärning, där teorin blir ett hjälpmedel för det praktiska handlandet. De fyra 4H:nas innebörd ger tillsammans med 4H:s motto en god bild av vad 4H vill.

4H:s start i Sverige

Idéerna bakom 4H kom ganska tidigt till Skandinavien. Framför allt i Danmark och i Sverige var man intresserad.

I vårt land bildades Jordbrukare-Ungdomens Förbund (JUF) år 1918. JUF var ett förbund för i huvudsak äldre ungdom, men man ville ha verksamhet även för ungdomar i 11-12-årsåldern. År 1924 beslöt man att ta upp 4H-programmet och året därpå startade 4H-företagsverksamhet i Skaraborgs län. Snart var arbetet igång över hela landet. 1930 fick JUF statsbidrag för 4H:s klubbverksamhet.

Ungdomskonsulenter anställdes efterhand i alla län, av JUF ensamt eller tillsammans med respektive hushållningssällskap.

I början var växtodling, speciellt köksväxtodling, det vanligaste 4H-företaget. Så småningom blev klubbodlingarna större och kom även att omfatta specialodlingar för försäljning. Även djuruppfödning tillkom. Skogsverksamhet med vilt- och fiskevård blev också ett allt vanligare inslag i programmet.

Flickorna deltog från början med samma 4H-företag som pojkarna, men efterhand tillkom allt fler 4H-företag inom hem och hushåll.

Unga Odlare

1947 beslöt JUF:s riksstämman att ”Unga Odlare”-klubbar med ett mera allsidigt program än de tidigare odlareklubbarna skulle startas. Unga Odlare-klubbar kunde bildas även där det inte fanns JUF-avdelningar.

Efterhand antog Unga Odlare-klubbarna beteckningen 4H-klubbar. Till detta medverkade det allt livligare utbytet med USA via IFYE (International Farm (Four H) Youth Exchange).

Riksförbundet Sveriges 4H

I slutet av 50-talet hade 4H-klubbarna vuxit så mycket i antal och verksamhet att man blivit större än JUF-avdelningarna. Dessutom ville man ha ett internationellt namn på rörelsen. JUF motsvarades visserligen av Young Farmer's (fortfarande är Young Farmer's 4H:s motsvarighet i många länder) men de engelska orden för de fyra H:na blev ju även fyra svenska H – Sveriges 4H!

Riksförbundet Sveriges 4H kom till 1960-61. Det blev en ungdomsorganisation med ett brett program. JUF blev specialförbund med jordbruksfacklig verksamhet för 4H:s medlemmar och för medlemmarna i de gamla JUF-avdelningarna. Två nya specialförbund bildades, Förbundet Skog och Ungdom (FSU) för skogsbruksfacklig verksamhet och för vilt- och fiskevård, samt Förbundet Hem och Ungdom (FHU) för hushållsfacklig verksamhet och hem- och familjekunskap.

Såväl JUF som FSU fick statsbidrag från starten för sina verksamhetsinriktningar.

Omorganisationen 1979-80

Organisationens uppbyggnad debatterades under 60- och 70-talen. Ett antal omorganisationsförslag arbetades fram. I synnerhet var det specialförbundens ställning som man hade svårt att ena sig om. I slutet av 70-talet beslutade man sig för att låta förhållandet med specialförbund upphöra. De fick istället en helt självständig ställning inom ramen för 4H-organisationen.

Nya stadgar för Riksförbundet Sveriges 4H (RS4H) antogs 1980. JUF och FSU fungerade därefter som självständiga, men med RS4H samverkande förbund. FSU uppfyllde inte villkoren som krävdes för att bli erkänd som en riksorganisation. Förbundet verkade därför som en nämnd för hushållsfacklig verksamhet inom RS4H i några år och lades därefter ner.

4H i andra länder

4H finns idag i ett 80-tal länder. I de gamla brittiska imperieländerna går det under benämningen Young Farmer's. För de europeiska länderna finns samarbetsorganisationen "European Committee for Young Farmer's and 4H Clubs". Någon världsfederation existerar däremot inte.

För det nordiska samarbetet finns samarbetsorganisationen NSU (Nordisk Samorganisation för Ungdomsarbete). I dess regi arrangeras t.ex. nordiska läger, ungdomsstämman, lantungdomskonferenser m.m.

Utbyggnaden av 4H pågår ännu. I utvecklingsländerna finns det ett stort behov av utbildning. En stor del av befolkningen där har sitt arbete i och får sin inkomst från lantbruket. Odlingsmetoderna är emellertid i många fall orationella och kosthållet är ofta ensidigt och begränsat. Undervisningen är svår i u-länderna eftersom många inte kan läsa och skriva. Genom de metoder 4H använder med praktiska uppgifter och instruktioner, kan man visa verkliga resultat och lära ut bättre metoder snabbt. Genom insatser från Sveriges 4H har en 4H-organisation etablerats i Tunisien.

Övrigt

Arbetet inom dagens 4H bygger också på idéerna "Att göra det bästa bättre" och "För ungdomen – genom ungdomen". Genom att medlemmarna själva får ta ansvar för sin klubb och verksamheten i denna kan de utvecklas till goda samhällsmedborgare med ett demokratiskt ansvar. En 4H-klubb blir ett samhälle i miniatyr, med vald styrelse, men där klubbmötena ger alla lika möjlighet att vara med om att bestämma.

4H skall – samtidigt som en god miljö skapas – ge ungdomar aktivitetsmöjligheter, spänning och locka till äventyr.

Enligt stadgan är 4H-rörelsen partipolitiskt och religiöst obunden. Detta innebär inte att 4H måste stå utanför samhällsdebatten. Organisationen kan – och skall – i stället yttra sig om frågor av intresse för rörelsen och medlemsgrupperna utan att behöva ta hänsyn till olika politiska partiers ställningstagande.

Organisationsdelegationen 1979 angav följande utvecklingslinjer i 4H-arbetet:

1. 4H skall utvecklas som en fri och oberoende ungdomsorganisation med medlemmarna som beslutande och ansvariga
2. 4H skall ha allmän ungdomsverksamhet (medborgarskolning)
3. 4H skall dessutom ha en yrkesinriktad verksamhet kring jord, skog och hem
4. 4H skall ha verksamhet både på landsbygd och i tätort

Nu gällande stadga överensstämmer med dessa uttalanden.

